

در رساله مجاز امام صادق علیه السلام

اصول فقه (بحث چهارم - اصول عملیه)

تنبیهات استصحاب

جلسه ۴۷۷

استاد شفیعی

خلاصه بحث گذشته

مصنف: حاصل بیان سه مقدمه، این شد که اخبار دلالت دارند بر حجیت مطلق استصحاب (چه شک در

مقتضی چه شک در رافع).

۱. لا تنقض به خود یقین نسبت داده شده، نه متیقن.

۲. این اسناد، اسناد حقیقی نیست؛ چون نقض یقین در ید مکلف نیست، پس مجاز کنایی است.

۳. مراد از نقض، نقض حقیقی است یا عملی؟

مشهور: نقض عملی است.

مصنف: نقض حقیقی است، زیرا که محذوری از این حمل وجود ندارد.

تنبیهات استصحاب

مرحوم شیخ انصاری ۱۲ تنبیه بیان کرده که مشهور به تنبیهات استصحاب است، که مباحث دقیق اصولی و محل عنایت اصولیین شده؛ چون اکثرشان فوائد زیادی در فقه دارند و مرحوم آخوند دو تنبیه اضافه کردند.

مصنف: به جهت اختصار اهم آنها را بیان می‌کنیم.

استصحاب کلی

استصحاب کلی در جایی است که یقین به وجود آن کلی در ضمن فردی از افرادش داشته باشیم، سپس شک در بقاء آن کلی حاصل می‌شود.

استصحاب کلی قسم اول

شک در بقاء کلی از جهت شک در بقاء خود آن فرد متیقن است؛ یعنی: شک در وجود کلی انسان در خانه، به این خاطر است که شک در وجود زید داریم؟

استصحاب کلی قسم ثانی

شک در بقاء کلی، از جهت شک در تعیین آن فرد متیقن سابق است؛ زیرا آن فرد مردد است بین چیزی که باقی است حتما و بین چیزی که مرتفع شده است. مکلف، یقین بر سبیل اجمال به وجود فردی از افراد کلی داشت؛ لکن این فرد واقعی، مردد است بین یک فرد طویل العمر که در زمان شک موجود است و بین فرد قصیر العمر که در زمان شک مرتفع است؛ وجود چنین ترددی موجب شک در بقاء کلی می شود.